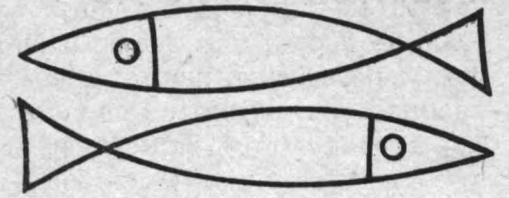

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

red. en sekr. riouwstr. 59, wormerveer

adm. kon. wilhelminalaan 38, leersum

C. P. PLOOY — EDE

De roeping waardig

(2 Thess. 1 : 11, 12)

Voor alle zekerheid schrijf ik de tekst die hierboven staat toch maar even voor u over: „Hiertoe bidden wij ook te allen tijde voor u, dat onze God u de roeping waardig achte en met kracht alle welgevallen in het goede en het werk des geloofs volmake, opdat de naam van onze Here Jezus in u verheerlijkt worde en gij in Hem, naar de genade van God en van de Here Jezus Christus”.

„Waardig de roeping”, — daar hoor ik dit in: dat bij de uitslag van het Grote Eindexamen het diploma ons *met vrijmoe-digheid* kan worden uitgereikt. Zodat de Here Jezus op die Dag tegen ons kan zeggen: je bent er door, en niet met de hielen over de sloot, je bent het waardig, kom in in het Feest van je Heer!

Maar is de kwalifikatie „waardig” niet in strijd met het woord „genade” in het eind van deze tekst?

Daar wilde ik het nu juist eens over hebben. Want wat wordt er niet veel gesold met het woord „genade”? Wat wordt er niet soms roekeloos gespekuleerd op Gods genade. Zo in deze geest: Hij zal ons er wel doorheen slepen. Hij zal wel wat door de vingers zien. Hij schroeft onze onvoldoenden wel een beetje op tot net voldoende, meer hoeft ook niet, als je er maar door komt, hoe, dat interessert ons niet.

En dat *hoe* interesseert God nu juist wèl!

Want Hij geeft zijn genade niet om onze geestelijke lauwheid en lamlendigheid mee goed te praten en toe te dekken, — het „einddiploma” gaat echt alleen naar hen, die er veel voor over gehad hebben, er wat voor konden laten staan, zichzelf verloochend hebben en tot het einde toe volhard hebben.

Dat zijn toch volop bijbelse termen: je zelf verloochenen en volharden tot het einde. Verre van een slappe-tinus-gedoe: als ik het maar haal, met de hielen over de sloot. Neen, wáárdig de roeping!

O zeker, het is genade, dat we door God geroepen zijn en op de weg naar de voleinding gezet zijn. Het is genade, als Hij ons de zonden vergeeft en achter de Here Jezus leert gaan. Maar Gods genade is geen dood kapitaal, maar levende en werkende *kracht*, die ons trekt en stuwt en doet groeien naar die Grote Dag toe.

Er is dus in het geloof geen sprake van, dat we de zaak maar op een laag pitje kunnen laten sudderen. Paulus bidt voor

ons, „dat God met krácht alle welgevallen in het goede en het werk des geloofs wil vól-maken” (vers 11b). Of wat eenvoudiger, met de vertaling van „Groot Nieuws”: „Moge God ervoor zorgen, dat u al uw goede voornemens ook *uitvoert* en uw gelovige inspanning *resultaten* heeft.”

Zeker, het is Gods gave, — anders behoefde Paulus er niet om te bidden, en *wij* zullen er zelf toch ook om bidden. Maar dan vragen we God toch, of Hij ons *aktief* wil maken in het geloof. Wie wel bidt om een goede uitslag van het examen, maar er niets aan doet, bidt niet best. Paulus bidt niet alleen om de goede resultaten, maar ook om de nodige inspanning ervoor. „Welgevallen in het goede” alleen, goede voornemens alleen, daar halen we ’t niet mee. Geloven zonder werken zet geen zoden aan de dijk. Paulus schrijft ergens, dat een huisvrouw in de gemeente, die haar huishouden verslonst en haar gezin verwaarloost, haar geloof verloochent, ja erger is dan een ongelovige, — al zou ze ook alle deuren aflopen met evangelisatielektuur (1 Tim. 5 : 8).

Geve God ons de kracht der volharding, tot de vol-making toe!

Paulus was niet zo bang voor „perfekcionalisme”. Hij was banger voor valse deemoed, dan voor jagen naar de volmaaktheid. Paulus zou nooit zeggen: „Onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad”, zonder er direkt achteraan te zeggen: „tenzij wij door de Geest Gods wedergeboren worden”. En dat láátste vond hij voor een verlore gemeente van Christus normaler dan het eerste.

Paulus bidt om christenen, die op deze wijze met hem meebidden en elkaar aansporen: „Komt laat ons vóórtgaan kinderen, want de avond is nabij; het stilstaan (en stilzitten) zou ons hinderen, in deze woestenij”. Stilstaan en stilzitten is achteruitgang. Strek u uit naar het einddoel, de krans der overwinning, het einddiploma van ons leven.

Door Gods genade? Natuurlijk, door Gods genade! Maar niet door een genade, die toedekt wat wij lieten zitten, maar door Gods genade, die in ons *werkt*, ons aanzet en bekwaam maakt tot werken des geloofs en ons opstuwt naar de volmaaktheid.

En dan tenslotte in dit gebed van Paulus waar het op aan komt: „Opdat de naam van de Here Jezus *in ons* verheerlijkt worde, (nu al) en gij in Hem, naar de genade van onze God en van de Here Jezus Christus.”

Waar gaat het tenslotte om? Niet om onze zaligheid (dat ook, en dat is meegenomen), maar om de *heerlijkheid*, van Christus in ons en in Hem. Er glanzend doorheen komen. Met vlag en wimpel. Geslaagd! Dank zij alles wat de Heer in ons leven uitwerkt aan werken van ’t geloof en vruchten van de Geest. Ja, dank zij Gods genade, — daar eindigt Paulus mee, maar niet zoals wij de genade er soms met de haren bijslepen, om onze gaten mee te stoppen, maar om aan te wijzen de Bron en de Kracht voor een leven in geloof, met bidden en werken, met overgave en verwachting, met spanning en inspanning, tot aan de ure der verheerlijking van en in en met Christus!

Voor-echtelijk samenleven (2)

Over maatschappelijke verantwoordelijkheid, waar ik de vorige week mee eindigde, moet ik nog iets kwijt. Ik wekte namelijk de indruk alsof 't daaraan alleen bij de jongeren schortte. Maar ik moet hier ook iets scherpzeggend naar de kant van de ouderen, laten we zeggen de bejaardenhuis-generatie. Door hen wordt ter zake van het huwelijk ook een slecht voorbeeld gegeven, omdat ook bij hen gemakkelijker gehokt dan gehuwd wordt. Vergoelijkend zegt men dan wel: „och, laat die ouwtjes; zij hebben hun tijd gehad en de last van de verantwoordelijkheid gedragen.” Maar ik geloof dat we hun geen slechter dienst kunnen bewijzen dan zo. Ze worden toch al zo weggedrukt in de onbenulligheid. Wij versterken dat nog door onze meewarigheid.

Ik meen dat een beroep op hun verantwoordelijkheid hun goed zal doen. Zelf klagen zij er niet ten onrechte over dat de maatschappij hen van hun waardigheid berooft. Maar laten zij oppassen dat ze daar niet zelf aan meedoen door onverantwoordelijk gedrag. „De eer der kinderen zijn hun ouders”, zegt Salomo (Spr. 17:6). Dat is vandaag nog zo, al ligt het er niet dik (meer?) op. Ik kan mij voorstellen dat ouderen, vanwege de overmatige kritiek op vroeger door de jongere generatie, zich teleurgesteld en gekwetst terugtrekken uit de samenleving en de buitendeur achter zich dicht doen: „ze zoeken het zelf maar uit.” Toch blijft door alle kritiek heen recht overeind staan, dat de jongeren veel van de ouderen en ook van de oudsten verwachten, met name waardigheid en verantwoordelijkheidsbesef. Wanneer ouderen hierin beginnen te verzuimen, richten zij meer schade aan dan zij denken.

Maar misschien maken wij het de ouderen dáárom wel zo moeilijk om hun verantwoordelijkheid na te komen omdat wij hen met een overmaat van verzorging omringen. Voor het volwaardig meedoen in de maatschappij is niets zo fnuikend als het alleen maar voorwerp van zorg zijn. Laten wij de ouderen eren door hen wat meer om raad te vragen en een beroep te doen op hun gerijpte ervaring. Dat zal hun verantwoordelijkheid „voor de samenleving en haar noden” (hervormd huwelijksformulier) stimuleren. Dan zullen zij zich ook ten aanzien van het huwelijk maatschappelijker gaan gedragen, in plaats van de huwelijksvorm in te ruilen voor de schotel linzenmoes

van het financiële voordeel dat aan hokken verbonden is.

Het psychologische aspect

Maar niet alleen de overheid en de samenleving ondervinden nadeel door het hokken, ook de mensen zelf lijden er schade door aan hun ziel. Als het waar is dat het voor-echtelijk samenleven gemakkelijker wordt opgebroken dan het huwelijk (en dat is nog steeds waar), dan stel ik dat het hokken vele stille slachtoffers maakt: mensen, meisjes vooral, die zich zonder vorm van proces geruisloos aan de kant geschoven en afgedankt voelen, nadat ze eerst gebruikt en — vaak ook financieel — geëxploiteerd zijn. Vooral immers de seksuele intimiteit is een zo teer gegeven en een zo rechtstreeks de eer van de mens rakende aangelegenheid, dat men zich schromelijk vergist, als men meent, dat men daarmee in een kennismakingsfase of in een probeer-verhouding kan experimenteren. Men ziet er dan aan voorbij dat men door de seksuele gemeenschap één vlees met iemand wordt, zoals in den beginne gezegd is (Gen. 2:24).

Wanneer je dit vandaag in een gesprek over deze dingen in het midden brengt, kun je te horen krijgen dat je romantiseert. Het is allemaal niet zo verheven, zegt men levenswijs. Toch is dit een typische drogreden, die we moeten doorzien. Men heeft er een plat belang bij, de seksuele gemeenschap te vervlakken. Want inderdaad, het is ook onmogelijk om enerzijds de overgang van de ene partner naar de andere te vergemakkelijken (hetgeen het hokken doet, bewust of onbewust) en anderzijds het één-vlees-woorden in z'n diepgaandheid en verstrekkendheid vast te houden. De „winst” in de breedte moet uit de diepte komen.

En zo worden we breed en ruimdenkend in het minnen. Van mensen, jongens en meisjes, die door de partner met wie zij samenleefden, bedrogen werden, verlangen wij dat ze daar niet al te veel misbaar over maken, ja, dat ze dat sportief opvatten. Wij prijzen hen, als ze 't, verlaten en wel, opbren-

pastorale notities

Over het geloof van de prins van Oranje, de vader des vaderlands is al veel geschreven. Dit stukje kan er nog wel bij. Ds. Dathenus zei eens, dat de prins welzeker zijn hemd in de haard zou gooien, als hij er een gereformeerd luchtje aan rook. Jan en Annie Romein schreven: Echte religieuze overtuiging was hem (de prins) vreemd. Ik noem nu uitersten wat betreft levensstijl en levensbeschouwing, maar zakelijk stemmen ze hierin overeen, dat het met des prinsen belijdenis niet veel voorstelde. De nieuwste beschrijving van zijn leven is van prof. Swart uit Londen. Het komt hierop neer: de prins zocht troost bij God en vertrouwde op Hem, „maar dit betekende niet, dat hij zich met de karakteristiek protestantse opvattingen omtrent de menselijke zondigheid en hulpeloosheid verenigde”.

Zondigheid en hulpeloosheid, zijn

dat speciaal protestantse begrippen? De Roomse boetpredikers zetten de mensen óók zeer laag neer. Daarin ligt niet het verschil tussen Rooms en Gereformeerd. Maar de prins had waarschijnlijk geen tijd om dieptepeilingen te verrichten naar de bodem van zijn zondigheid en het zal hem niet gelegen hebben om te klagen over zijn algehele verlorenheid voor God. Als hij nu leefde zou hij in vele kerken niet in aanmerking komen voor het ambt van ouderling en het huisbezoekrapport zou zeggen, dat hij geestelijk wat oppervlakkig was. Terecht?

Hoe onbillijk kan het oordeel over iemands geloof uitvallen!

Ik ken nogal wat mannen, die 's morgens vroeg hun leven aan de Here toevertrouwen en verder hebben ze het de hele dag razend druk. Niet om veel geld te verdienen, maar om hun werk goed te doen. Ze hebben geen tijd om in oude termen te balken over hun zonden, ze staan er ook niet bij stil; maar dan moet je niet zeggen: ze leven niet diep.

Ze geven alles maar aan de Here over, en David besloot psalm 34 met de Godswoorden, dat wie op de Here vertrouwen, niet schuldig worden verklaard.

A. H. Algra, Sliedrecht

gen, nog iets goeds over hem of haar te zeggen en hem of haar tegenover derden te verdedigen. Elke uiting van verontwaardiging of haat wordt voor onvolwassen gehouden. Maar m.i. is dit òf onecht òf, als 't wèl echt is, wordt het begeleid door een zware slagschaduw: het groeiend onvermogen in onze samenleving tot natuurlijke liefde. Waar niet gehaat wordt, wordt ook niet bemind. Waar geen verontwaardiging is, daar is ook geen waarde die op het spel staat. Fletsheid en ondiepte gaan de relaties kenmerken.

Wanneer wij het één-vlees-woorden in z'n bijbelse diepte als romantiek aan de kant schuiven, dan zullen wij gestraft worden met cynisme op 't gebied van het minnen. Het cynisme waar Paulus op botste in de gemeente van Corinthe. Men veroorloofde zich daar allerlei seksuele vrijheden en het argument ervoor was: het voedsel is voor de maag en de maag voor het voedsel (1 Cor. 6:13). Met deze vergelijking trokken zij de seksuele omgang in de consumptieve sfeer: je neemt een vrouw zoals je een croquet trekt uit de muur. Dat is cynisch.

Nu zeg ik niet, dat het hokken zo cynisch móet zijn, want er is veel hokken-te-goeder-trouw. Maar ik zeg wel dat het huwelijk, door zijn publieke belofte van duurzame trouw, een beschermend instituut is, waarbinnen de seksuele intimiteit als het één-vlees-woorden in z'n volle strekking kan gedijen. Dat

wil zeggen dat de partners zonder remmend wantrouwen ten opzichte van elkaar en zonder de belastende ervaring van andere seksuele avonturen zich daaraan kunnen overgeven. Elke verzwakking van het huwelijk baant de weg naar het cynisme en naar het uiteindelijke onvermogen tot het aangaan van een echte liefdesband. „Wie vrijt dat het slijt, die kust zonder lust”, zei Cats.

Ik ben ook bang, en zie dat ook eigenlijk voor mijn ogen, dat voor-echtelijk samenleven gemakkelijk wordt gevolgd door buiten-echtelijke vrijheden. De vervaging van de grens van het huwelijk in het tijdelijke wordt dan doorgetrokken naar het ruimtelijke. Ik zou eigenlijk niet weten hoe zo'n ontwikkeling tegengehouden zou kunnen worden. Men kan die konsekwentie wel verontwaardigd afwijzen en dat voor zijn eigen geval ook waarmaken. Maar het zwakke punt is, dat men begonnen is het huwelijk te vervangen door een relatie zonder enige sociale controle. Dat verraadt een instelling. Zal deze instelling verdwenen zijn, wanneer men later toch om de een of andere reden trouwt? Zal men die controle dan wèl toestaan? Of blijft ook dan nog alles privaat?

Maar we weten hoe een man-vrouw-relatie concreet in elkaar kan zitten. Hoe er bijvoorbeeld sprake kan zijn van een groot overwicht van de ene partner over de andere. En hoe dat overwicht mis-

bruikt kan worden, doordat de ene partij bij de andere rechten afdwingt die hem of haar uit een oogpunt van trouw niet toekomen. Of dat de een ziet dat de ander zich te grote vrijheden veroorlooft en daar niets anders tegen weet te doen dan zelf daaraan het recht te ontnemen om vreemd te gaan, zodat de verhouding in een kwalijke ruilhandel onttaardt. Waar is bij hokken eigenlijk de instantie die er toezicht op houdt, dat man en vrouw, in relatie levende, elkaar in persoonsrechten niet te kort doen? Ik weet wel, dat deze vraag ook ten aanzien van veel huwelijken te stellen is, omdat ze gesloten worden in een zelfde afweerhouding naar de kant van de samenleving toe: afblijven! Privé! Het is nu eenmaal zo dat wij het hokken tegenkomen als alternatief voor een veelszins vermolmd huwelijksinstituut en dat daardoor de vergelijking tussen die beide nadelig voor het huwelijk kan uitvallen. Als wij daarom het hokken toch afwijzen, zullen we tegelijk moeten gaan werken aan een herstel van de huwelijksvorm teneinde de privatisering ervan tegen te gaan. Bijvoorbeeld het feit dat er bij een huwelijksluiting *getuigen* nodig zijn, zou

weer met z'n oorspronkelijke zin gevuld kunnen worden. Dat dus huwendens omzien naar enkele betrouwbare personen, die zich mede verantwoordelijk weten voor en meeleven met het huwelijk om op tijd met raad en hulp beschikbaar te zijn en ook in te springen als er iets mis dreigt te gaan. De meer officiële publieke instanties als overheid en kerk komen immers meestal te laat. Zij zijn te log en te ver voor een optreden op tijd ter voorkoming van rampen. Maar de getuigen zouden de samenleving en het belang dat zij heeft bij goede huwelijken kunnen vertegenwoordigen en de persoonsrechten van de gehuwden ten opzichte van elkaar kunnen behartigen op basis van een vertrouwensrelatie en in een ruimte waar geen grote klok hangt. Het hokken dwingt ons er dus toe, de slijtage waaraan het huwelijk in de loop des tijds onderhevig is geweest, op te nemen en met het herstel een begin te maken. Opdat het huwelijk weer mag zijn zoals het bedoeld is: een publiekrechtelijk beschermende instituut, waarbinnen tot alle boosheid geneigde mensen zich restloos aan elkaar kunnen toevertrouwen.

niet een tegeninstantie ten aanzien van de goddelijke autoriteit van deze 39 O.T. en 27 N.T. documenten van genade en gericht?!

De mensen houden niet meer van het spreken over Gods Waarheid zoals Calvijn bijv. dat deed. Men vindt dit alemaal veel te objectief. Ook de waarheid is gesubjektiviseerd. Men stelt, dat de waarheid verandert. En ter verdediging van die stelling voert men aan, dat de waarheid niet een „iets” is (een formule, een dogma), maar een „Iemand” (nl. Jezus Christus). Maar zo kan iedereen zijn eigen ideeën inbrengen. De Bijbel wordt tot een plakboek van menselijke meningen over God. Het zijn losse foto's zonder veel samenhang. Maar zo raak je de Bijbel als het geïnspireerde Woord van de levende God kwijt! Nee, hier gaat het niet meer om een bepaalde inspiratietheorie, die na tientallen jaren blijkbaar correctie behoeft in de theologische wereld. Hier is in het geding de vraag hoe de Bijbel zichzelf aan ons presenteert! Wel, die Bijbel wil gewaardeerd worden als een groot schilderij met als stralend, lichtend middelpunt: Christus temidden van armen, kreupelen, melaatsen. Daarin ligt de eenheid van het Boek van de goede God gegeven en aangegeven! Ik zie handen, die deze vallende wereld opvangen (Noordmans).

Er is ook een *ander punt*, dat niet mag verwaarloosd worden in de beschouwing van de hedendaagse discussie over allerlei uiteenlopende onderwerpen. De Bijbel krijgt steeds minder inbreng in het debat, omdat hij steeds meer in de vergetelheid dreigt te geraken. *Men KENT de Bijbel niet meer!* O zeker, men herinnert zich soms nog bepaalde teksten en bijbelse uitspraken. Men hanteert bij tijd en wijle te pas en te onpas enkele spreken, die aan de Schrift zijn ontleend. Maar je moet dikwijls maar niet vragen of men werkelijk weet waarover men het heeft. De spreuk heeft men laten weglipen uit het tekstverband en men gaat er mee aan de haal om zijn betoog een religieus tintje te geven. Het toenemend gebrek aan Bijbelkennis en Bijbelvastheid is een ernstig manco waardoor de Heilige Schrift steeds minder zeggingskracht krijgt in de hedendaagse meningsvorming. Men vindt de mens zo slecht nog niet. Dat wordt van alle kanten ons voorgeprevelde in allerlei tijdschriften en via de bekende massamedia. Het stuk belijden, dat het heeft over de natuurlijke verdorvenheid van de mens en zijn geneigdheid tot alle kwaad wordt op sterk water gezet. Terwijl men kan weten, dat het hart van het evangelie, de rechtvaardiging van de goddeloze door het offer van Christus, wordt aangetast wanneer men bovengenoemde konfessie niet meer het volle pond geeft. „De mens is voor de mens een wolf”. Wij moeten niet denken, dat dat alleen maar naar buiten breekt in tijden van oorlogsgeweld en brutale machtsaanmatiging, in perioden van vervolging en verdrukking, al krijgt het dan wel een bijzonder luguber aksent. Ik denk in dit verband aan de woorden, die Göbbels, de propagandist van het nazisme, gesproken heeft: „De vrijheid van de Duitse natie kan slechts in een strijd tegen de Joden worden verkregen. Zeker de Jood is ook een mens... maar de vlo is ook een dier — alleen geen aangenaam beest... voor ons en ons geweten hebben wij de plicht... hem onschadelijk te maken”. En wie zal en kan de ellende onder woorden brengen, die onze broederschap achter het IJzeren Gordijn en elders in de wereld thans ondervindt? Deze mensen worden teruggeworpen op het Bijbels getuigenis. Maar zij hebben daar alleen houvast aan, omdat zij voordien deze stof zich naar vermogen hebben eigen gemaakt. Als de Geest, zoals het luidt, ons de Woorden van God indachtig maakt op kritieke momenten als we er onder door moeten in verband met het evangelie, veronderstelt dat dus, dat we voordien die Woorden hebben vastgelegd in onze memorie. Maar het blijkt dan meer dan een pro memorie-post te wezen!! Daarom is het nú zaak te leren omgaan met de Bijbel. Daarop moet onze mening gebaseerd zijn. Dan leren we antithetisch te denken en te spreken! Dan kapituleren we niet bij het minste of geringste voor de leugen van satan, die vandaag zo aantrekkelijk wordt verpakt. Nee, dan staan wij in de waarheid van God en bouwen wij weerstand op tegen de antichrist, die zich naar het woord van de apostel Paulus in zijn tweede brief aan de Thessalonicenzen zal zetten in de tempel van God om te laten zien, dat hij een god is. Wie in zijn magnetisch krachtenveld verzeild raakt, komt er niet meer uit!

Men moet nu niet zeggen, dat in dit artikel een aartspessimist aan het woord is. Want hij is zich terdege bewust, dat de komst van de antichrist het voorlaatste is! *Het laatste is en blijft, dat Christus, de Triumfator, terugkomen zal* en dat Hij Zijn loon bij Zich heeft om een ieder te vergelden naar zijn werk. Tot dat werk behoort ook de Bijbelstudie, die stuur geeft aan je handelen in deze wereld. Want zonder Bijbelkennis heb je de antichrist niet in de gaten en ontdek je de tekenen niet, die Christus' Wederkomst voorspellen en begeleiden! Zonder Bijbelkennis droogt de voedingsbron van je geloof op en slibt het gebedskontakt met God dicht! Je wordt op de duur een vreemde voor de HEERE! Je deint mee op de golven van de wisselende publieke opinie en komt er — misschien aanvankelijk onbewust — toe de meerderheid in het kwaad te volgen. Allerlei bijmotieven gaan een rol spelen, omdat het Woord van God niet meer het allesbeheersende Hoofdmotief is! *M.a.w. het getuigenis van de Geest dient om de werkelijke VREUGDE te beschermen!*

Houd ons gemoed voor U bereid,
opdat het *BLIJ* Uw komst verbeid'...

O. MOOIWEER — ENSCHEDE

MENINGSVORMING en BIJBELGEBRUIK

Er wordt in onze tijd door jong en oud over van alles en nog wat lustig en soms heftig gediskussieerd. Dat is als zodanig geen verkeerde zaak al moet je er altijd wel voor oppassen, dat je geen hete hoofden en koude harten krijgt. Verder blijkt ook steeds weer bij elke discussie, dat het voor velen zo erg moeilijk is om goed te luisteren. Men heeft van tevoren zijn positie bepaald en werpt zich met alle macht op de vurige verdediging van eigen stellingen. Maar de ander voelt zich vaak onrecht gedaan doordat men hem niet heeft laten uitpraten. Nu valt het in deze moderne eeuw vaak op, dat de mensen alleen maar mening tegenover mening plaatsen. Het eind van het liedje is vaak: Jij denkt er zo over, maar ik denk er nu eenmaal heel anders over! En respect voor elkaar houdt zonder meer in, dat men zich daarbij neerlegt. Maar zo raakt in de discussie de Bijbel steeds meer op de achtergrond of zelfs geheel uit het gezichtsveld. Dat is een bedenkelijke situatie! En men vraagt zich af: Hoe komt dat toch? Wat deze of gene grootheid op politiek of sociaal terrein ten beste geeft bijv. in een interview of krantenartikel acht men hoogst belangrijk en heeft een zeker zedelijk gezag. Maar als iemand de Bijbel openlegt en oproept om te luisteren naar het getuigenis van de Heilige Geest geeft een toenemend aantal lieden niet thuis.

Ja, dat is *het eerste* wat we moeten signaleren: *Het gezag van de Bijbel als het volle Woord van de levende God is in diskrediet geraakt.* Verschillende bijbelse gegevens en noties heeft men langzamerhand weggeïnterpreteerd. Er zijn er, die de Bijbel als een zeer belangrijk boek beschouwen, ja zelfs betitelen als het belangrijkste boek. Maar daarmee is niet erkend, dat het het unieke Boek van de enige en waarachtige God is, dat met geen enkel ander boek ter wereld ooit te vergelijken valt. Weer anderen, die toch het spreken van God in dit kader willen vasthouden, ponereren, dat de Bijbel feilbare echo is van het spreken van God. De Bijbel *verwijst* volgens hen naar het Woord. Maar vervaagt zo niet het openbaringskarakter van de Heilige Schrift?! Wordt de menselijke faktor in de wijze waarop God Zijn beloften en bevelen naar ons toebrengt zo

D. W. L. MILO — DALMALLY

Zuid-Afrika - speelbal

We zeiden dat de republiek van Zuid-Afrika (Z.A.), hoewel politieke speelbal van de Verenigde Naties, zich door gunstige cijfers onderscheidt van de rest van het werelddeel Afrika. Graag willen we u aan de hand van Jan Marais' brochure nog wat anders voorleggen.

Er wordt beweerd, dat Z.A. aan de zwarten medische hulp onthoudt, die ze behoeven. Feit is dat een zwarte in Z.A. een hartklepoperatie kan ondergaan voor ongeveer één dollar — en dat gebeurt dan ook in een omvang van 2000-3000 operaties per jaar, alleen al in Pretoria. Maar een zwarte in de Verenigde Staten moet daar \$ 15.000 voor neertellen. En we vragen: wie heeft nu eigenlijk recht van spreken?

Cultureel is een vergelijking tussen blank en zwart ook reeds te maken. De zwarte stad Soweto (1.2 mlj. inwoners) heeft vijf sportstadions en 300 scholen. De hoofdstad Pretoria (300.000 blanken, evenveel zwarten) telt drie sportstadions en 229 scholen.

Vraag niet welke financiële eisen de Z.A. regering zichzelf stelt, om de achterstand in te halen. Maar de critische Verenigde Naties geven zelf een ontwikkelingshulp aan de machtige rest van Afrika op een basis van

slechts... \$ 56 mlj. per jaar! Dat is erbarmelijk en geeft onvoldoende grond tot critiek.

De Z.A. regering ontwikkelt inderdaad enorme krachtsinspanningen. Dat blijkt onder meer hieruit: dat Z.A. ruim 25% van het brutoproduct van heel Afrika levert, 45% van de telefoontoestellen in het hele werelddeel bezit, ruim 50% van de totale electriciteit produceert en ruim 74% van alle elektrische treinen laat lopen. En dat, terwijl Z.A. slechts 6% van de totale Afrikaanse bevolking telt en slechts 4% van het Afrikaanse grondgebied bezit. Waar maakt men zich toch boos over? Konden de Verenigde Naties dit land niet met wat meer respect tegemoet komen?

—o—

In Zwart Afrika (dat zijn alle zwarte landen buiten Z.A.) daalt de voedselproductie per hoofd met 2% per jaar. Dat is alarmerend; vraag niet wat de gevolgen zijn als dit doorgaat. Vier op de vijf Afrikaanse landen moeten dan ook voedsel invoeren om overeind te blijven.

Zet daar Z.A. tegenover. Niet alleen groeit daar de voedselproductie met 5% per jaar (dat is het dubbele van de bevolkingsgroei) maar als enig Afrikaans land exporteert men voedsel naar de andere Afrikaanse landen. Ondanks de sancties, door het critiserende blanke buitenland veroorzaakt, heeft Z.A. een bloeiende handel met 19 zwarte Afrikaanse landen, te weten met Angola, Botswana, Centraal Afrik. Republiek, Tjaad, Kongo, Gabon, Ghana, Ivoorkust, Lesotho, Liberia, Madagaskar, Malawi, Moutetanië, Mozambique, Nigeria, Senegal, Swaziland, Zaïre en Zambia. Deze handel groeit nog steeds en wordt door buitenlandse waarnemers vastgesteld.

Elke werkdag vertrekken er uit Johannesburg vier grote vliegtuigen met goederen voor zwart Afrika. Wat Zaïre betreft: de helft van zijn koperuitvoer en de helft van zijn voedselinvoer gaan over Z.A. Wat Mozam-

bouwlezers wel interesse voor dit werk van De Mérode. Toch wil ik erop wijzen dat het afwijkt van wat men in het algemeen van hem gewend is. De dominee wil tijdens een preek nog wel eens een gedicht uit zijn vroegere bundels voorlezen, maar ik denk dat uit deze bundel alleen het laatste gedicht in aanmerking komt:

Oudejaarsnacht

*Er is geen nacht zo eindeloos en zwart
als deze tussen 't oude en nieuwe jaar.
Er is gefladder van een grote schaar
demonen, die gaan lachen bij elk hart
dat nu zijn handel met God af wil sluiten,
liefst met een goed en klinkend batig slot.
't Oudejaarsgebed stelt hem wel buiten schot,
die een jaar lang de hemel uit dorst buiten.*

*Geen klokgelui, geen zuchten en geen eden,
geen nachtdienst en geen dierbare gebeden
verwerven ons een zweem van Gods gena.*

*De moordenaar, de dief en de hoereerder,
de dronkaard, lasteraar en valse zweerder
vinden kermende Hem op Golgotha.*

Daarmee heb ik niet gezegd dat ik dit gedicht het mooiste vind. Persoonlijk spreken mij meer de gedichten aan waarin De Mérode ons iets laat zien van de mensen om ons heen: De krankzinnige, de dove vrouw, de dominee, de oude jongeman, de baker. Hún tekort, hun „afwijking”, is in eenvoudige woorden éven aangeraakt en juist daardoor zijn die gedichten het meest treffend. Dat hier mijn persoonlijke smaak een belangrijk woordje meesprekt, zal duidelijk zijn.

Het hierboven afgedrukte gedicht doet ook

nogal ouderwets aan, woordkeus en beeldspraak zijn niet bepaald origineel; daar staat natuurlijk tegenover dat de grondgedachte in het gedicht van levensbelang is, in de dubbele zin van het woord. Toch heb ik altijd verre de voorkeur gegeven aan de gedichten van Geerten Gossaert, de protestantse dichter bij uitstek, die evenwel in onze kringen veel te weinig is gewaardeerd, waarschijnlijk ook door zijn hogere graad van moeilijkheid. Tot besluit wil ik nog één gedicht uit „Spiegelbeelden” overnemen:

De oude jongeman

*Hij weet 't niet, maar is één der onbegeerden,
die egoïstisch worden en jaloers.
Ze suggereren dat hen niets ontbeerde,
en zijn verlegen, links en lichtelijk boers.*

*Hij stopt zich vol met kool en wienerschnitzel,
en drinkt zijn kop niet rozig, maar grauwbloauw.
Hij was ook graag iets anders dan 't afgietsel
van opgekookte jeugd, maar ampel lauw.*

*Hij kleedt zich graag in iets te jonge kleren,
gebruikt een sterk parfum en veel te veel,
staat dichtbij, maar behoort niet tot de heren.*

*Bij elke glimlach klopt 't hart in zijn keel,
en dan ontdekt hij dat die lach niet hem
geldt, maar de naast hem gaande gentleman.*

De liefhebbers van De Mérode weten nu dat er een bundel „nagelaten werk” is verschenen. Dit rubriekje is immers ook bedoeld om informatie te geven. Dat anderen, die niet als bij uitstek protestantse dichters te boek staan, werk van hogere kwaliteit hebben geleverd, is een zaak die op dit moment niet aan de orde is,

EX-LIBRIS

T. Hoekstra — Zwolle

Spiegelbeelden

In een maand tijd, tussen 30 december 1937 en 2 februari 1938, schreef Willem de Mérode zijn laatste gedichten. Het waren er 71. Daarvan heeft hij er nog 40 geselecteerd en overgeschreven in een schrift waarop hij de titel: „Spiegelbeelden” zette. Deze gedichten zijn nú voor het eerst als bundel uitgegeven bij Elsevier. Hans Werkman heeft er een nawoord bij geschreven. Ik meen er goed aan te doen u op deze bundel attent te maken.

Laat ik Hans Werkman citeren: „De Mérode staat te boek als de belangrijkste protestantse dichter van Nederland uit de periode tussen de beide wereldoorlogen. Ook dat beeld staat in „Spiegelbeelden” recht overeind. Het begrip „protestants dichter” heeft bij hem niets te maken met zoete stichtelijkheid. Wel maakt hij, ook in „Spiegelbeelden”, tijdens en na de rondgang langs zijn beeldengalerij, duidelijk wat het geloof voor hem inhoudt. Al zijn figuren en figuren laten hij uiteindelijk samenkomen op Golgotha.”

Vermoedelijk bestaat er in de kring van Op-

bique betreft: 60% van zijn goederen gaan naar of komen uit Z.A. Wat Zambia betreft: zijn voornaamste leverancier is Z.A. Wat Lesotho betreft: van elke zeven volwassen mannen werken er zes in Z.A. en kan slechts 1 werk vinden in het eigen land. Tenminste 12 zwarte Afrikaanse landen zouden economisch ineen storten, zegt een buitenlandse waarnemer, als Z.A. door een algeheel embargo zou worden getroffen.

Nog even iets van onderwijs en medische verzorging? Vier van elke vijf Afrikaanse artsen werken in Z.A., dat landje dat slechts 6% van de Afrikaanse bevolking telt en slechts 4% van de Afrikaanse grond bezit. Zeventig procent van alle Afrikaanse leerkrachten voor voortgezet onderwijs van Afrika werkt in Z.A. Geen wonder, zegt Jan Marais, dat juist de progressieve zwarten pleiten tegen de door de Verenigde Naties gewenste isolatie van Z.A.; juist zij verwachten van Z.A. verdere tegemoetkoming in hun zwarte aspiraties!

—o—

We zeiden dat Z.A. zulk een heterogene bevolking bezit. Dat komt niet alleen uit in de kleuren, afkomst en gewoonten, maar vooral in de taal, de godsdienst, de cultuur. Geen land ter wereld kan zich meten met dit samengeraapte gegeven:

Naast 4.2 miljoen blanken wonen er in de republiek 18.1 mlj. zwarten, 2.3 mlj. kleurlingen en 727.000 Aziaten. De zwarten zijn te verdelen in vier hoofdgroepen, negen naties. De Venda's tellen 27 verschillende stammen, de Zoeloe's zelfs 200. De meeste zwarten kunnen in hun moedertaal *niet* met andere zwarten spreken! Van de Aziaten is 65% Hindoe, 21% Moslem, 7% Christen of Boeddhist. De meeste blanken spreken Engels en Nederlands; daarnaast echter ook Hebreeuws, Portugees, Grieks en Libanees.

Trots somt Marais zijn cijfers op, die het zo becritiseerde Z.A. in een nobel daglicht plaatsen. Z.A. produceert meer energie dan Italië, evenveel ruw staal als Frankrijk, meer tarwe dan Canada (!), meer wol dan de Verenigde Staten, meer wijn dan Griekenland en meer vis dan Groot-Brittannië. De Z.A. spoorwegen beslaan een groter net dan de Duitse Bondsrepubliek, vervoeren meer passagiers dan Zwitserland en rijden beter op tijd dan Oostenrijk.

Elk kwartier verlaat een olietanker de Perzische Golf, op weg naar Europa of naar Japan, via de Indische Oceaan of rond de Kaap. Dat houdt in dat 90% van de olie voor Europese Navolanden op enkele kilometers langs Kaapstad vaart. Wat zouden de gevolgen zijn, wanneer bijvoorbeeld Rusland in dit land de teugels zou overnemen?

Stel dat Z.A. door blanken zou moeten worden verlaten, geprest door de wereldopinie (die gevoed wordt vanuit Rusland). Stel dat Z.A. door zwarten zou worden geregeerd. Zou het moderne Westen nog zeker zijn van het huidige productie-niveau en de welvaart aldaar? Hoeveel financiële steun zou er moeten worden ingepompt, om industrie, voedselproductie, welvaart en orde in stand te houden? En zou men investeringen durven toevertrouwen aan een land met zoveel naties, talen, kleuren en wijvingen?

En denk aan de mineralen. Het is bekend dat veel wereldgrondstoffen op een eind lopen. Van diverse mineralen kan de einddatum al genoemd worden — ontstellend nabij. En veel delfstoffen komen uitsluitend of voor een groot deel... uit Zuid-Afrika. Wat zou er gebeuren, wanneer een anti-Westerse macht deze begeerde bronnen in handen zou krijgen? Weet u waar we over spreken? Zuid-Afrika produceert meer goud, vanadium, aluminiumsilicaten en platinametalen dan enig ander land ter wereld. Het beschikt over de grootste voorraden mangaan, chroom en vloeispaat ter wereld!

Dan is er de technische stand van zaken. De republiek van Z.A. kan zijn partij meeblazen. Men bereikt de microscopische perfectie, die de kern-industrie eist. Men bouwt gevechts-straalvliegtuigen, twee maal zo snel als het geluid. Men exporteert auto-onderdelen naar 100 landen en heeft de grootste explosievenfabriek ter wereld. Men is binnenkort in staat uranium te verrijken en bezit daartoe een der weinige installaties ter wereld. Men heeft de grootste verticaal-gezonken mijnschacht ter wereld (bijna 3 km diep) zelf vervaardigd en bezit een werkvloer, bijna 3½ kilometer diep, ook een wereldrecord. De langste spoorbaan ter wereld loopt van Sishen naar Saldanha, 860 kilometer lang. We moeten er niet aan denken, dat dit alles in anti-Westerse handen zou komen.

—o—

Ook voor de toekomst heeft de republiek van Zuid-Afrika nog wel wat in het vat. Het Sasol-concern loopt voorop bij de vervaardiging van olie uit steenkool. Zijn technologische kennis wordt dankbaar gebruikt door de

Duitse Bondsrepubliek, de Verenigde Staten en Japan. De electriciteitsproductie van Z.A. omvat een internationaal plan om heel Afrika van stroom te voorzien, namelijk van de Zambesi-rivier tot de Kaap, meteen Mozambique, Zwaziland en Lesotho even meenemend.

Er bestaat een Z.A. plan om bruggen te slaan tussen alle Afrikaanse landen bezuiden de evenaar — dat zijn 20 landen — om gezamenlijk de rivieren te beteugelen, energie op te wekken, land te bevoeien, voedsel te kweken, mineralen te verwerken en industrieproducten te exporteren. Dat is een plan (nog maar een plan!) waarbij heel de E.E.G. in het niet zinkt. De leiding zit uiteraard weer bij de kleine republiek van Z.A. Maar deze heeft in het verleden voldoende bewezen, niet naar hegemonie te streven: eerlijk samen te werken.

Steeds sterker komt de vraag op: wat bezielt de Westerse wereld, dat deze zich zo beschuldigend en agressief opstelt tegen de republiek van Z.A.? Onze eigen minister Van der Klauw van buitenlandse zaken bepleitte eind september te New York voor de Verenigde Naties dat deze sancties zouden treffen, om de Z.A. regering te dwingen haar politiek te herzien. Openlijk zei Van der Klauw, dat Nederland een voorhoede-positie ten aanzien van Z.A. inneemt. Dat is dan, gezien de historische banden, niet fraai. Ook liet de Nederlandse regering zich intimideren door de Nigeriaanse VN-vertegenwoordiger: dat Z.A. het volgend jaar in Arnhem (op de Olympiade voor gehandicapten) slechts met een multi-raciale ploeg mag uitkomen. Dit alles vanwege de mensenrechten, waarmee minister Van der Klauw begaan is en die een wezenlijk onderdeel van de buitenlandse politiek vormen...

—o—

Was het nu zo dat de zwarten in Z.A. van alle medische, technische, wetenschappelijke en culturele voordelen verstoken bleven — dan was de Z.A. regering misschien te berispen; althans door een insatantie aan wie dat berispen toekomt. Maar we noemden al de mogelijkheden en de kosten van een hartklepoperatie: in Pretoria voor \$ 1 — terwijl een zwarte in de V.S. voor \$ 15.000 zijn geluk mag proberen. Een zwarte vrouw betaalt aan totale kosten voor een bevalling, voor- en nazorg inbegrepen, slechts \$ 8 in het ziekenhuis van Baragwanath, een ziekenhuis overigens met 2600 bedden, 450 artsen en 3700 verpleegsters.

Een zware beschuldiging luidt dat in Z.A. leerplicht bestaat voor de blanken — niet voor de zwarten. Dat blanken niet voor hun schoolboeken betalen — de zwarten wel. Dat per hoofd minder geld wordt uitgegeven aan zwart onderwijs dan aan blank.

Jan Marais heeft zijn antwoord klaar. Het is allemaal waar. Maar hier zitten historische achtergronden, die geleidelijk worden veranderd. In 1975 bezocht 21% van de zwarte bevolking van Z.A. een school — in de rest van zwart Afrika lag dat op 10%. De kosten van onderwijs aan zwarten stegen in die jaren van \$ 103 mlj. naar \$ 214 mlj. Het totaal aantal scholieren steeg in die paar jaren van 2.9 mlj. naar 3.4 mlj. In 1977 werden bijna 2 scholen per schooldag gebouwd. En voor de zwarte kinderen is de leerplicht reeds ingesteld — al kon die nog niet direct worden gerealiseerd. Vanaf 1979 worden de leerboeken aan alle kinderen gratis uitgereikt. De toelatingseisen zijn voor allen gelijk.

(slot volgt)

door P. C. van Wijk - Zaltbommel

Vrijmaking 1944-1979

De laatste weken is in de pers aandacht besteed aan het feit dat 35 jaar geleden de Vrijmaking een feit werd. Er verscheen bij Kok een gedenkboek waarin de ge-

schiedenis van de vrijgemaakte kerken wordt beschreven, waarbij — als ik Prof. Dr D. Nauta in het Reformatorisch Dagblad geloven mag — weinig aandacht wordt geschonken aan de breuk in de vrijgemaakte kerken waardoor zo'n dertig duizend mensen buiten het kerkverband raakten. Het is niet verkeerd om te denken aan en te schrijven over een kerkelijk gebeuren dat in 1944 plaats vond en daarna een geschiedenis kreeg. Het is wel verkeerd als hierbij weinig of geen aandacht wordt geschonken aan het menselijke leed dat met dergelijke gebeurtenissen gepaard gaat. Zeker, er mag dankbaarheid zijn voor wat God in en door de vrijmaking

heen schonk, maar er moet even groot verdriet zijn om wat stuk ging in diezelfde tijd: 35 jaar geschiedenis vrijgemaakte kerken laat ons zien een uiteengroeien van gelovigen, een vervreemding van geloof en kerk van velen... Niet alleen in de loop van die tijd maar ook reeds direkt, bij het begin. In Vrij Nederland van 6 oktober jl. staat een interview met Jaap Vegter die het volgende zegt:

'Midden in de oorlog, in 1942 en 1943, is er in de gereformeerde kerk plotseling een schisma geweest om wat artikel 31 heette. Het had niets met politiek te maken, niets met het nationaal-socialisme, niets met het verzet of de jodenvervolgung. Het ging om de vraag of de doop al dan niet heilig was of zo iets. Plotseling stonden mensen die altijd vrienden waren geweest vol haat en nijd tegenover elkaar. Families van moeders-kant wilden om artikel 31 niets meer van ons weten. Ik herinner mij dat op een zondagmorgen een verklaring werd voorgelezen van de synode, die gericht was tegen de ultra-conservatieven. Toen stond er een man op die, gevolgd door een aantal ouderlingen, dreunend en bonkend de kerk verliet. Dat was zo iets absurds, een monument van vermeende rechtschapenheid. Het gereformeerde milieu is altijd zeer afperkend, maar in de oorlog werd onze wereld helemaal verkleind. De angst voor wat er gaande was, was overweldigend. De papen, de buitenkerkelijken en de wereldlijke macht van de NSB'ers deugden sowieso niet, maar nu hadden ze ook nog een gedeelte van hun eigen mensen buitengesloten. Het was een isolement, waaraan je je na de oorlog met de grootst mogelijke moeite moest ontworstelen.'

Wat Vegter hier zegt is ook een kant waaraan aandacht besteed moet worden, zowel van vrijgemaakte als „synodale” zijde. Prof. Nauta zegt in zijn bespreking van het genoemde boek waardevolle dingen maar ook hij geeft geen antwoord op de vraag hoe het mogelijk was dat juist in oorlogstijd tienduizenden gelovigen Gods gemeente werden uitgewerkt. Hij verwijt de schrijvers van het boek onvoldoende objectiviteit — akkoord — maar zelf is hij evenmin objectief. Hij was in 1944 te veel partij!

Objectief is wel Dr L. de Jong die in zijn pas verschenen deel 9 van 'Het Koninkrijk der Nederlanden in de tweede wereldoorlog' aan-

dacht geeft aan de kerkelijke strijd i.v.m. de positie van Dr K. Schilder als verzetsman. Op blz. 1161 staat o.a. het volgende te lezen:

'De scheuring... ging met gebeurtenissen gepaard waar niet bepaald wijding van uitgang: er werd strijd geleverd om het bezit van de kerkgebouwen; daartoe werden deze vaak al op zaterdag door hetzij de 'synodalen', hetzij de 'bezwaarden' bezet teneinde te verhinderen dat de tegenpartij op zondag toegang zou krijgen tot de kansel: een enkele keer werden predikanten fysiek verhinderd zich naar hun kerkgebouw te begeven; men trachtte ook wel elkaar te vlug af te zijn door de sloten van de kerken te verwisselen; men liep ook wel naar de rechter om ten aanzien van het bezit van het kerkgebouw in het gelijk gesteld te worden.'

Een vraag: is het zo'n wonder dat jongens van vijftien jaar zoals Jaap Vegter de vrijmaking op hún manier beleefden en na 35 jaar er zó over schrijven?

Omzien in verwondering? Als we dan meteen maar naar boven kijken!

Omzien in verbijstering? Ook dat. Hoevelen hebben in die 35 jaar,

zowel aan de éne als de andere kant, hun geloof verloren? Als we daaraan denken is er meer reden om te bidden dan om te danken!

kerknieuws

Breukelen — Uit het verslag van de laatste kerkeraadsvergadering te Breukelen citeren we: Bij de ingekomen stukken valt het op dat een toenemend aantal kerken en inmiddels al twee regio's van kerken aan de kerkeraad van Breukelen vraagt de eerstvolgende Landelijke Vergadering van de kerken niet in begin 1980, maar aan het eind van 1980 of begin 1981 bijeen te roepen. Deze kerken betuigen dus adhesie aan het verzoek van de kerkeraad van Ede aan de Breukelse kerkeraad. De laatste Landelijke Vergadering is nog maar net gesloten; een nieuwe Landelijke Vergadering moet goed voorbereid kunnen worden. Het ziet er naar uit dat de kerkeraad van Breukelen straks aan het verzoek van een groot aantal kerken om uitstel zal kunnen voldoen. Op de kerkeraad werd ook verslag uitgebracht van de laatste regiovergadering van de genabuurde kerken. Uitvoerig is daar gesproken over het voorstel van Bunschoten-Spakenburg om aan de eerstvolgende Landelijke Vergadering van kerken voor

te stellen dat gedeelte van art. 34 weg te laten, waarin staat dat de kerken vrij zijn besluiten van de L.V. niet uit te voeren, indien 'aanvaarding niet zou dienen tot heil van de gemeente'. De kerkeraad steunt dit voorstel. Ten eerste omdat met deze zinsnede de gedachte gesuggereerd kan worden dat het heil van de gemeente nog iets anders is dan leven overeenkomstig Gods Woord. Ten tweede is bekend dat de Christelijke Gereformeerde Kerken, waar wij steeds meer eenheid mee bereiken, tegen deze zinsnede ook overwegende bezwaren hebben. Mogelijk kan in de toekomst gesuggereerd worden de bedoeling van de kerken, die graag de genoemde zinsnede willen handhaven, te honoreren door hun bedoeling in een apart artikel tot uitdrukking te brengen.

Dordrecht — De gemeenten van Dordrecht en Zwijndrecht zoeken vervulling in de vakature van Ds Cornelisse, die, zoals bekend, naar l'Abri (Eck en Wiel) is gegaan. Men heeft al verregaande kontakten met theologisch student H. Horsman uit Delft, die voorlopig als part-time kracht zal gaan werken. In het kerkeraadsverslag van Dordrecht lezen we: De praeses heet alle broeders, speciaal br Horsman, welkom en zet uiteen waarom deze werd uitgenodigd. Voorzitter geeft een kort resumé van de omstandigheden welke hebben geleid tot het uitbrengen van een voorlopig beroep op br Horsman. Na de belofte van een definitieve relatie stelde de Dordtse raad het op prijs naast eerdere, gezamenlijke gesprekken samen met br Horsman over zijn toekomstige verhouding t.o.v. de gemeente van gedachten te wisselen. In een fijn gesprek, van beide zijden in alle openhartigheid gevoerd, kwam zowel de 'formele' inhoud van het beroep en de daarop gegeven belofte voor wat data betreft en de 'morele' aspecten van de bereidheid tot dienst aan de gemeente aan de orde. Zonder afbakening van bepaalde taken te verwaarlozen bleek voldoende onderling vertrouwen aanwezig om onder gezamenlijke verantwoordelijkheid samen op weg te gaan tot dienst aan de gemeente. Daarnaar geïnformeerd lijkt het de kerkeraad wenselijk dat, tijdens de overgangsfase de aan br Horsman beschikbare tijd in hoofdzaak aan de Dienst des Woords wordt besteed. Maar dit dient onderwerp van gezamenlijk overleg te zijn met Zwijndrecht. Het voorlopig geïntegreerd zijn van br Horsman in de Dordtse gemeente zal gestalte gaan krijgen door diens welkom zijn op de vergaderingen van de kerkeraad. De heer Horsman hoopt zijn werk in februari 1980 te beginnen.

Rijswijk — Uit het verslag van de laatste kerkeraadsvergadering te Rijswijk citeren we: Op de brede kerkeraadsvergadering van 10 oktober was ds Sanz aanwezig en vanzelfsprekend werd op deze vergadering hoofdzakelijk over het Spanjewerk gesproken. De kontakten van ds Sanz: Nadat ds Sanz in Spanje begonnen is met evangelisatiewerk huis aan huis en later bezoeken bracht na reacties op de radio-uitzendingen van 'Hora de la Reforma', zijn er nu een aantal adressen over waarmee hij regelmatig contact heeft. Sommige gezinnen komen bij hem aan huis, andere bezoekt hij, zoals bijvoorbeeld een bejaard echtpaar dat zich niet meer zo

IN DE GLORIA

dit is het thema van het
KERSTNUMMER van de

En nummer van 24 pagina's,
waarvan 12 in kleur.

In dit nummer zijn de artikelen, foto's, gedichten en een lied gegroepeerd rond het thema „in de gloria”.

De pagina's 10 en 11 zijn gereserveerd voor Surinaamse, Turkse, Spaanse en Marokkaanse gasten in ons land, verder een artikel over Rembrandt, een kerstverhaal om (voor) te lezen, e.a., een extra nummer geschikt voor huis-aan-huis verspreiding.

Met het Kerstnummer van de EB kunt u duidelijk herkenbaar het feest van de geboorte van de Heer verkondigen.

- mogelijkheid van gratis indruk van plaatselijke gegevens vanaf 500 exemplaren (anders inlegvel);
- prijzen: 40 cent (vanaf 100 ex.) tot 25 cent (boven 2500 ex.);
- geen verzendkosten, alle prijzen zijn all-in;
- toezending van proefnummer op aanvraag;
- bestellen vóór 1 december (bij indruk vóór 21 november).

STICHTING ELISABETHBODE

Postbus 100, 7240 AC Lochem, tel. 05730-4551 ('s avonds 2526)

„De Heer is mijn Herder”
Psalm 23

Heden is, na een zwaar lijden, in de vrede van zijn Heiland gestorven,
mijn lieve man, onze lieve vader en opa

CORNELIS VAN DER HOEVEN

op de leeftijd van 78 jaar.

Rotterdam: G. van der Hoeven-van Winkelhoff
Bussum: J. van der Hoeven
J. H. van der Hoeven-van der Herberg
Kees, Anne en Menno
Baarn: K. van der Hoeven
A. G. van der Hoeven-Kisjes
Arda, Liesbeth, Annemarie en Marnix
Roden: C. van der Hoeven
W. E. van der Hoeven-Schoneveld
Erwin, Marianne en Dennis

Rotterdam, 3 november 1979
Goudkruid 71

De begrafenis heeft inmiddels plaatsgevonden op de Ned. Herv. begraafplaats „Oud Kralingen” te Rotterdam-Oost.

De Christelijke Gereformeerde Vereniging voor Kinderbescherming

vraagt voor haar gezinshuis in DE BILT en voor een te openen
tweede gezinshuis in UTRECHT OF OMGEVING een

ECHTPAAR

met of zonder eigen kinderen.

In het gezinshuis wonen vier kinderen, in de leeftijd van ca. 12-16 jaar, die niet naar hun eigen gezin terug kunnen en voor wie een pleeggezin (nog) niet mogelijk is.

Wij denken aan een echtpaar in de leeftijd van 25-40 jaar.

Naast liefde voor het kind is het nodig zich te kunnen inleven in de probleem-situaties waarin het kind kan verkeren.

Wij verwachten dat men de kinderen opvoedt vanuit een positief christelijke levensbeschouwing.

Vanuit de instelling is er in ruime mate begeleiding door de maatschappelijk werkster. Van het echtpaar wordt verwacht dat het voor een eigen gezinsinkomen blijft zorgen. Voorts wordt er een goede financiële regeling met de gezinshuisouders getroffen.

Na ontvangst van schriftelijke reacties, worden belangstellenden uitgenodigd voor een informatieve bijeenkomst.

Uw brief kunt u richten aan de Chr. Ger. Vereniging voor Kinderbescherming, afdeling gezinshuizen, t.a.v. mevr. Mr. M. P. van der Schaaf, Donaudreef 21 te Utrecht.

Boekenveiling te Amsterdam

WOENSDAG 21 en DONDERDAG 22 NOVEMBER 1979

houden wij weer boekenveiling. Geveild worden enkele belang-
rijke bibliotheken w.o. de bibliotheken van

Prof. Dr. W. H. GISPEN - Amstelveen
Ds. F. S. KLOOSTERMAN - Breda
Prof. Dr. K. H. MISKOTTE - Voorst
Ds. A. VROEGINDEWEY - Veenendaal

bestaande uit theologie, filosofie, commentaren, bijbelverklaringen, exegetische
studies, theol. en kerkhistorische dissertaties (waaronder een grote verzame-
ling werken over de Middeleeuwen; beginperiode der Reformatie en de ge-
schiedenis der Doopsgezinden); naslagwerken, woordenboeken Gunning, Kohl-
brugge, Groen van Prinsterer, Barth, Buber, Van Ruler etc. etc.
Daarnaast worden er ook zeer zeldzame 16e, 17e en 18e eeuwse werken ge-
veild, zoals werken van Luther, Calvijn, Melancthon, Beza, Nadere Reformatie.

Rijk geïllustreerde catalogus (112 pag.) kunt u aanvragen door
f 5,— te storten op giro 17.71.82 t.n.v. TON BOLLAND, v/h Van
Bottenburg, Amsterdam.

KIJKDAGEN: ZATERDAG 17 en MAANDAG 19 NOV. 1979

TON BOLLAND beëdigd taxateur *

Prinsengracht 493, Amsterdam, telefoon (020) - 221921

* Lid Ned. Ver. van Antiquaren
Intern. League of antiquarian booksellers
Ned. Vereniging van Makelaars en Veilinghouders:

GOED NIEUWS voor allen die Gods Woord liefhebben!
Tweede pakket met 7 series Bijbelstudies van ir. D. J. Christiaan.

EERSTE PAKKET: 1. De naam boven allen naam f 5,—; 2. 32 Geloofsmannen f 4,—;
3. Gennade en waarheid f 4,—; 4. 14 Brieven van Paulus f 5,—; 5. Het jaar 2000
f 3,—; 6. Gods geheimenissen f 3,—; 7. Christus in de Psalmen en de Profeten
f 4,—. 7 series tegelijk slechts f 14,—.

TWEDE PAKKET: 1. Overdenkingen over de vier evangelieën 144 blz. f 6,—;
2. De Heilige Geest woont in ons f 3,—; 3. Lichtend uitzicht op morgen f 6,—; 4. De
geestelijke wapenrusting f 3,—; 5. De Kerkgeschiedenis volgelvlucht f 4,—; 6. De
Gemeente van Christus f 2,—; 7. Het gebed f 3,—. 7 series tegelijk f 12,—. **Beide
pakketten totaal f 25,—.**

Alles franko na girostorting op 1793613 Bijbelcursus Oudewater P.B. 44.

Voor al uw

handels- en familiedrukwerk - boeken en folders

is uw adres

DRUKKERIJ „STEENBERGEN”

Nooitgedacht 3 · Zeist

De Reformatische Bijbel School, de R.B.S.
te Zeist, moet verhuizen.

Het huurkontraakt loopt per 1 sept. 1980 af.
Om in de toekomst „HONKVAST” te zitten,
willen we een eigen huis. Dat kost veel geld.

Daarom onze:

Aktie R.B.S. Honkvast

We doen daarmee een beroep op U ons te helpen. Want ons
werk, jonge mensen opleiden voor een taak in de gemeente,
het jeugdwerk, de zending, de evangelisatie en het onderwijs
moet doorgaan.

Help ons! Doe mee! Geef nu!

Postgiro 3091180. Bankrek. N.M.B. rek.nr. 69.09.10.983
t.n.v. Ref. Bijbelschool te Zeist.

Aktie: R.B.S. HONKVAST

Reformatische Bijbelschool

Slotlaan 241 — 3071 GG Zeist — Tel. 0 3404 - 24166

De volgende personen bevelen de R.B.S. en de Aktie R.B.S. Honkvast bij U aan:
Ds. P. Boomsma, Geref.-Y.F.C.; Mevr. L. G. H. Bremmer-Lindeboom, Geref. vrijgem.;
Mevr. M. v. d. Brink-Aalders, Ned. Geref.; A. Th. Bakhuizen, Ned. Geref.; Ds. J. Bouw,
Ned. Herv. E. A.; Ds. N. Cornelisse, l'Abri, Ned. Geref.; Mr. P. Coumou, Geref.;
Prof. B. Goudzwaard, Ned. Geref.; Ir. J. van der Graaf, Ned. Herv.; Ds. L. Kievit,
Ned. Herv.; Ds. K. B. Holwerda, Ned. Geref.; I. A. Kole, Geref. Gem.; Ds. W. van
Laar, Ned. Herv.-G.Z.B.; Dr. H. Looyenga, Geref. vrijgem.; L. Luyendijk, Chr.
Geref.; Ds. H. W. Noordman, Geref. vrijgem.; Drs. A. Noordergraaf, Ned. Herv.;
Dr. B. van Oeveren, Geref.; G. van Oord, Ned. Geref.; Drs. A. Overwater, Chr.
Geref.; Ds. H. van Ommen, Ned. Geref.; G. F. Pels, Geref. vrijgem.; Ds. J. A. van
de Peppel, Geref.; Drs. W. G. Rietkerk, Ned. Geref.; Prof. Dr. Ir. H. van Riessen,
Geref.; Drs. F. de Rooy, Ned. Geref.; G. Sipkema, Chr. Geref.; Prof. Dr. Ir. E.
Schoorman, Ned. Geref.; Prof. Dr. W. van 't Spijker, Chr. Geref.; Ds. C. Snoel,
Ned. Herv.-I.Z.B.; Ds. H. van Tongeren, Ned. Ger.; Ds. J. J. Tigchelaar, Ned. Herv.;
Prof. C. Veenhof, Ned. Ger.; Prof. W. H. Velema, Chr. Geref.; Ds. A. van der Veer,
Chr. Geref.; Dr. B. O. de Vries, Geref. vrijgem.; Ds. D. N. Verschoor, Geref.; Joh.
Vuijk, Chr. Geref.; Mej. A. Vreugdenhil, Geref. Gem.; Dr. B. Wentsel, Geref.; P. C.
van Wijk, Ned. Geref.; Ds. J. Westerink, Chr. Geref.; Ds. T. Harder, Chr. Geref.;
K. Groeneveld, Chr. Geref.; Drs. W. van Heeringen, Ned. Herv.; G. Tromp, Geref.
Gem.

ADVERTENTIES MOETEN UITERLIJK DINSDAGMORGEN

OM 10 (TIEN) UUR TER DRUKKERIJ ZIJN!!!

makkelijk beweegt, mede doordat een van hen blind is. Door de Baptisten-gemeente waar zij lid van zijn, worden zij zelden bezocht. Ook mocht ds Sanz bij één van zijn bezoeken een ontmoeting hebben met Jehova's getuigen, die hij een boekje kon geven en op de rijkdom in Christus wijzen. Ook zijn er kontakten met iemand die aan het seminarie voor priester studeerde, maar die zich hiervan heeft losgemaakt. Dit is een veel voorkomende zaak, maar meestal is het resultaat dat zo iemand in naam Rooms blijft en verder los staat van het christelijk geloof. De bezoeken aan huis leveren echter wat problemen op. De drukte voor het gezin van ds Sanz en de bereikbaarheid van hun flat maken deze bezoeken moeilijk. Bovendien zal een Spanjaard niet gauw bij iemand aan huis komen voor dit soort kontakten. Daarom lijkt het goed als ds Sanz probeert een vergaderruimte te huren.

Het blijkt niet mogelijk een vergaderruimte voor enige uren in de week te huren. Een permanente gelegenheid heeft echter het voordeel dat het een echt kontaktadres kan worden en er misschien ook iets geëtaleerd kan worden. Ook kunnen de vergadertijden dan daar bekend worden gemaakt. Gelukkig geeft de wet in Spanje tegenwoordig alle mogelijkheid hiertoe. Een wat grotere vergaderruimte heeft bovendien het voordeel dat de mensen met elkaar in kontakt kunnen komen. Ds Sanz heeft gelukkig een goede relatie met ds Poveda, de predikant van de gemeente waar het gezin Sanz lid van is. Het feit dat zij in hetzelfde gebied werkzaam zijn geeft geen enkel probleem. Het radiowerk: De activiteiten van de Sanz voor de uitzendingen van 'Hora de la Reforma' zullen eindigen. Op dit moment is er echter nog wel werk aan de financiële administratie en het verzenden van de geluidsbanden. In

de rechte straat: Eenmaal in de twee maanden verzorgt ds Sanz de Spaanse editie van 'In de rechte straat', 'En da calla recta'. Het vertaalwerk: Er zijn de laatste tijd nogal wat uitgaven klaargekomen. Gezien de financiële situatie kan de Spanjecommissie nu geen nieuwe boeken uitgeven. Er liggen echter nog vertaalde boeken klaar en er staan nog enkele vertalingen op stapel. Wij hopen op en bidden om Gods zegen voor ds Sanz en zijn werk.

C.O.G.G. Het Contact Orgaan voor de Gereformeerde Gezindte doet meer dan jaarlijks een conferentie beleggen. Regelmatig komen vertegenwoordigers van de Geref. en Chr. Geref. Kerken en de Geref. Bond alsmede uit de Nederl. Geref. Kerken bij elkaar.

In de laatste vergadering werden preken van deelnemers uit verschillende kerken besproken.

Zo leverden drs K. Exalto en prof. dr K. Runia een preek over Genesis 32: 22-32 en de di Z. G. van Oene en J. H. Velema over 1 Koningen 19: 1-4.

Het voordeel van deze preekbespreking van preken over dezelfde tekst is dat verschillen en overeenkomsten beter kunnen worden geconstateerd. Dit draagt bij tot een goede beeldvorming van elkaar.

In januari a.s. hoopt het C.O.G.G., voorgelicht door prof. dr K. Runia, te spreken over de Evangelische Alliantie.

Tevens kan nu reeds worden meegedeeld dat de jaarlijkse C.O.G.G.-conferentie in 1980 D.V. zal worden gehouden op donderdag 24 april in 'De Aker' te Putten.

Op deze conferentie zal prof. dr B. J. Oosterhoff te Apeldoorn spreken over 'Nieuwere hermeneutische vragen en de consequenties voor de prediking'.

Nadere mededelingen volgen t.z.t. Men kan zich reeds opgeven bij het secretariaat van het C.O.G.G.: Welmelaan 6, Nunspeet.

Er zijn 150.000 Papoea's verdwenen...

Honderdvijftigduizend Papoea's — op z'n minst — zijn verdwenen in de tijd tussen de laatste, onder Nederlands bestuur uitgevoerde volks-tellingen en de recente Indonesische tellingen.

Honderdvijftigduizend mensen; net zoveel als in een stad als Nijmegen of Groningen, zijn verdwenen, vermist! Dit schrikbarende feit komt naar voren in het boek 'West Irian and Jakarta Imperialism' van de deskundige dr. Kees Lagerberg.

Zijn de Indonesiërs, is Jakarta, bezig met een volkerenmoord in Irian Jaya? Zijn inderdaad héle dorpen uitgeroeid? Worden hele schoolklassen vermist? Wordt medische verzorging bewust nagelaten?

Het schrijnend onrecht dat nú in het boek van Lagerberg aan de kaak gesteld wordt, is al tien jaar aan de gang. Sinds de volksverráadpleging van 1969 wordt over de Papoea beslist, is voor dit volk geen eigen bestaan weggelegd.

Nu ook al tien jaar lang, ijvert de Stichting Hulp aan Papoea's in Nood met alle kracht voor een overlevingskans voor de Papoea, de vriend van de Nederlander. Helpt u ons mee om het onrecht ongedaan te maken? Met uw tijd, uw geld, uw invloed?

Honderdvijftigduizend mensen vermist. Voor hen komen we te laat. Voor veel andere Papoea's misschien nog op tijd...

In november is het tien jaar geleden dat de Verenigde Naties land en volk van de Papoea's aan de onderwerping prijsgaven...

Zaterdag 17 november, 10.30 uur
Jaarbeursgebouw, Congreszaal, Utrecht
Manifestatie 'Onrecht, al tien jaar lang ...'
Daar moet u ook bij zijn!

Onrecht, al tien jaar lang ...

Papoea-fonds

Postgiro 243000
Postbus 2100
5600 CC Eindhoven
Bank: Amro-Eindhoven
Rekening 44 40 72 470

Voor alle informatie:

Scholeksterstraat 7
3815 HJ Amersfoort
Telefoon 033-728690

Redactieleden:

Ir. A. W. Biersteker;
Drs H. de Jong;
H. Langerak;
Mr. dr J. Meulink;
D. W. L. Milo;
Ds E. R. Postma;
Drs W. G. Rietkerk

Adres van de Redactie:

Ds K. Muller,
Riouwstraat 59,
1521 SC Wormerveer
Tel. 075-282589

Kerknieuws en berichten over kerkelijke/christelijke activiteiten te zenden naar:

„Kerknieuws Opbouw”,
Brugakker 36-22,
3704 LP Zeist,
Tel. 03404-50278

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”,
Nooitgedacht 3,
3701 AL Zeist
Tel. 03404-12452

Advertentieprijs:

35 ct per mm.
familieberichten
30 ct per mm.
Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Administratie-adres:

Kon. Wilhelminalaan 38,
3956 TD Leersum
Tel. 03434-4288

Abonnementsprijs:

f 40,— per jaar of f 21,—
per halfjaar.
Buitenland f 45,— p. jaar
of f 60,— per luchtpost.
Gironr. 404945 t.n.v. van
Geref. Persveren. Heem-
stede.

Abonnementen kunnen ieder
moment ingaan, doch slechts
per 31 december eindigen. Op-
zeggen uiterlijk tot 15 november